

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk
Kerkelijk actueel
Voor de jeugd Sprekend verleden

Onderwijs door de Heilige Geest

Die zal u alles leren, en zal u indachtig maken alles wat Ik u gezegd heb. Johannes 14:26b

Wie is onze leermeester? Bij wie volgen wij onderwijs? Op welke leerschool zitten wij? Bent u tot leerling gemaakt op de leerschool van de Heilige Geest? Dat is een onbegrijpelijk groot wonder. Want in Adam hebben wij gekozen voor de leerschool van de satan. We volgen van nature graag het onderwijs van de duivel in de zonde en de ongerechtigheid. Het hart van de gevallen mens gaat uit naar dit onderwijs. We willen dat onderwijs volgen en blijven volgen. We zijn ijverige leerlingen op de leerschool van de satan.

Daarom is het ook nooit uit de mens te verklaren dat er leerlingen zijn op de leerschool van de Heilige Geest. Dat is alleen vanuit God te verklaren. De Heere maakt tot leerling op de leerschool van de Heilige Geest. Mag u een leerling geworden zijn op de leerschool van de Heilige Geest? Dat geeft verwondering en aanbidding in het hart: Wat kan de Heere bewogen hebben mij, verloren en helwaardige zondaar, van de leerschool van de satan af te halen en te plaatsen op de leerschool van de Heilige Geest? De Heilige Geest heeft onderwijs gegeven aan de apostelen. De Heilige Geest heeft hen geleerd wat zij spreken moesten. Denk bijvoorbeeld aan Petrus op de Pinksterdag. Hij ging niet voorbij aan de bedreven zonde. Hij sprak ook van vergeving en reiniging door het bloed van Christus. Zijn eerlijke, schuld ontdekkende prediking werd rijk gezegend. Er werden er omtrent drieduizend toegedaan. De Heilige Geest onderwijst al Gods kinderen in al wat nodig is. Hij onderwijst in de ellende, in de verlossing en in de dankbaarheid. De Heilige Geest verlicht het verduisterde verstand, Hij opent het gesloten hart, vernieuwt de wil en heiligt de levenswandel.

Gods kinderen leren zichzelf al meer kennen tijdens de woestijnreis van dit aardse leven. Het volk van Israël kwam in de woestijn steeds meer openbaar als een opstandig en murmurerend volk. Zo gaat het ook met Gods kinderen. De Heilige Geest doet roepen uit de diepte der verlorenheid tot God. Ook gaat de Heilige Geest onderwijzen in het ambtelijke werk van Christus. Welk een wonder dat de allerhoogste Profeet onderwijs wil geven en blijft geven aan dwazen die in eigen waarneming al dwazer worden. Een onbegrijpelijk wonder dat Christus als Hogepriester heeft betaald voor de zonden van Zijn Kerk en plaatsvervangend de helse smarten heeft doorgemaakt. Christus bidt ook voor Zijn Kerk op aarde. Het is ook een niet te bevatten groot wonder dat Christus als de Koning van Zijn Kerk de Zijnen beschermt en bewaart tegen de gevaren die hen

altijd en overal omringen. De Heilige Geest gaat ook onderwijs geven in de Wet des Heeren. De vrucht des Geestes is liefde. Liefde tot God en tot de naaste. Liefde tot Gods Wet en tot de dienst des Heeren. De Heilige Geest leert bidden: 'Och, schonkt Gij mij de hulp van Uwen Geest! Mocht Die mij op mijn paân ten Leidsman strekken! 'k Hield dan Uw wet.' Het blijft hier afleren en aanleren. Wie onderwezen wordt door de Heilige Geest wordt al dwazer en onkundiger in zichzelf. Vanwege de zonden en overtredingen zou het rechtvaardig zijn van de leerschool van genade verwijderd te worden. Maar dat gebeurt niet. De Heere heeft groot geduld met onkundige, dwaze, zondige leerlingen. De Heilige Geest leert ook de minste te zijn en vergevensgezind te zijn.

Kent u dit onderwijs nog niet? Dan bent u nog een leerling op de leerschool van de satan en op weg naar de eeuwige rampzaligheid. Haast u om uws levens wil. Smeek: 'HEER' ai maak mij Uwe wegen, door Uw Woord en Geest bekend.' Maak mij tot een leerling op de leerschool van de Heilige Geest. Op de prediking van Petrus werden er omtrent drie duizend toegebracht. 'Die dan zijn woord gaarne aannamen werden gedoopt; en er werden op dien dag tot hen toegedaan omtrent drie duizend zielen.' Hand. 2:41. Het waren vijanden, leerlingen van de satan. Zij werden tot leerlingen gemaakt op de leerschool van genade. In Jeruzalem woonden de ergste vijanden van God en Christus. Juist daar gebeurde dit wonder. Dat geeft hoop voor onze tijd. Is het uw gebed: 'Uw Koninkrijk kome'? Het kan nog voor de grootste vijand in uw gezin, in de gemeente, in de plaats waar u woont. Houdt aan in het bidden en smeken om de waarachtige bekering van zondaren en zondaresen. De smeking van Psalm 25 komen Gods kinderen in dit leven nooit te boven. Zij kunnen niet buiten dit onderwijs dat de Heere hen blijft geven op het gebed. Door het onderwijs door de Heilige Geest is Gods Woord tot een lamp voor de voet en tot een licht voor het pad. De Heilige Geest doet de weg naar de hemelse zaligheid bewandelen. Ook leert de Heilige Geest dat zalig worden nooit aan iets van de mens kan worden toegeschreven. Hiervan geldt: 'Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen'.

Ds. A. van Heteren

Sisyfus- arbeid

Sisyfus is een personage uit de Griekse mythologie, die als straf een onmogelijke opgave krijgt. Hij moet een ontzettend zware steen een berg op rollen. Als hij bijna boven is, rolt de steen weer naar beneden. Daar stopt het niet. Hij moet weer van onderaf aan beginnen, tot hij weer bijna boven is en dan zjoeeff, rolt de steen weer naar beneden. Daar begint alles opnieuw. Deze mythe staat model voor de oude uitdrukking 'sisyfusarbeid verrichten'. Het is arbeid die zwaar en zinloos is. Een oneindige kwelling. Zoiets bestaat ook in geestelijk opzicht.

Jona zat in de vis. Wat zal dat voor die man geweest zijn. Hij wist niet dat het 'maar' drie dagen en nachten zou duren. De vis bleef maar zwemmen. En Jona bleef in de vis. Uur na uur en dag na dag.

In de vis kwam Jona tot de belijdenis: het heil is des HEEREN. Dat is een hele moeilijke belijdenis. Niet moeilijk in de zin van dat we niet begrijpen wat deze woorden willen zeggen. Maar hij is moeilijk als we de consequenties van deze belijdenis gaan verstaan. Want dan is deze belijdenis diep vernederend voor de mens. Dat het heil maar van één kant kan komen. Namelijk van Gods kant. Dat is een vernedering voor ons. Dat gaat tegen onze trotse natuur in. Dan betekent het dat we een streep hebben leren gaan zetten door ons aandeel in de zaligheid. En daar is een mens zomaar niet toe bereid.

Toen de Heere Jezus dat ging preken, werden de Joden boos en ze zeiden: deze rede is hard (Johannes 5). De Rooms en de Remonstranten hebben in dat spoor altijd fel afgewezen dat de mens alleen uit genade kan zalig worden.

En we hebben er allemaal een hekel aan om dat te horen.

Want we willen toch nog wat hebben en wat zijn.

We willen nog wat meebrengen en de Heere wat aanbieden.

Maar de Heere kan niets van ons gebruiken. En om dat ons te leren gaat Hij een mens overtuigen van zonde. En dat onze gerechtigheid een wegwerpelij kleding is en dat zelfs onze beste werken met zonden bevlekt zijn.

Zo leert elk kind van God dat beleven. Die gaat het hopeloze van zijn geestelijke toestand inzien. De Heere komt wel met de opdracht: bekeert u. Maar als je het gaat proberen, loop je vast met je onwil en je onmacht. En de Heere zegt: geloof in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden. Maar wie ernst maakt met die opdracht, komt er achter dat hij zelf geen geloof kan produceren.

Hoe is Jona tot zijn belijdenis gekomen? Dan zullen we eerst de vraag moeten stellen: waar heeft hij die belijdenis uitgesproken? Nou, dat is in de diepten gebeurd. Heel letterlijk allereerst. Hij was in de diepten van de zee, in het ingewand van de vis. Maar niet alleen was hij letterlijk in de diepten van de zee, maar ook geestelijk; in diepten van ellenden (Psalm 130). Toen hij moest gaan buigen voor God en verloren moest gaan onder het recht van God.

En daaruit kunnen wij leren dat - om tot Jona's belijdenis te komen - er meer nodig is dan het volgen van belijdeniscatechisatie. Om echt en oprecht en met waarheid in ons binnenste te kunnen zeggen: 'Het heil is des HEEREN', is het ontdekkende onderwijs van Gods Geest nodig.

Want als je dat zegt: 'Het heil is des HEEREN'. Dan houdt dat in dat er dus niets van de mens bij komt. Geen splinter van mijn werken. Geen grammetje van mijn gebeden. Geen druppeltje van mijn berouw. Niets van mijn ijver, niets van mijn tranen. Dat draagt allemaal niets bij aan de zaligheid.

En als je toch op die manier probeert om rust voor je ziel te vinden, dan is dat sisyfusarbeid. Dan probeer je als het ware een steen de berg op te rollen. Maar het lukt je niet. Ben je bijna boven, dan rolt hij weer naar beneden. Paulus moest na die zware arbeid belijden: als ik het goede wil doen, dan ligt het kwade mij bij. Ik ellendig mens! Nooit krijg ik die zware steen boven!

Paulus en Jona hebben in de diepte veel onderwijs gekregen. Zij waren niet bij machte om zichzelf te verlossen. Maar toen zag God op hen neer. En toen hebben zij het geleerd. Het heil is niet van mij. Maar het heil is van de Heere.

Heb jij dit jaar of in een vorig jaar ook zo belijdenis mogen doen?

Ds. M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

Jona 2:9

Het heil is des HEEREN.

Staan we schuldig of zijn we zielig?

Een toornig God en het schuldig staan voor God zijn in de breedte van kerkelijk Nederland afwezige noties geworden. Dat stelde Martijn Abrahamse, docent dogmatiek en ethiek aan de Christelijke Hogeschool Ede, enkele weken geleden in het RD.

De trend die hij waarneemt op grond van een aantal onderzoekjes komt natuurlijk niet uit de lucht vallen. Het is een zoveelste bevestiging van wat al jarenlang wordt gezegd. Denk alleen al aan wat de hervormde dr. H. Berkhof midden vorige eeuw meldde in zijn gedachtewisseling met ds. G. Boer: *"de midden-orthodoxe prediking verkondigt genade zonder gericht, verlossing zonder dankbaarheid, vreugde zonder vrees, voorzienigheid zonder gebod."* Dan rest er een prediking van goedkope genade, waarbij zowel voorgangers als hoorders niet meer weten van het oordeel van Gods wet, van een gebroken geest als offeranden Gods en van diepe verwondering over een vrolijke ruil.

Onveranderd

Hoe vaak is in allerlei lezingen en publicaties daar de achterliggende jaren al niet de vinger bij gelegd? Het is bijvoorbeeld zo'n vijf jaar geleden dat ds. Kempeneers tijdens een ontmoetingsdag in Werendam ook concreet benoemde hoezeer de prediking onder ons onder druk staat. Daarbij benadrukte hij dat hoewel de tijden veranderen, Gods Woord onveranderd blijft. Want kinderen worden nog steeds geboren in zonde en ongerechtigheid en wij allen kunnen nog steeds het Koninkrijk van God niet ingaan zonder wedergeboorte.

Wat dat betreft zijn de jongste conclusies van Abrahamse helaas niet eens zo opzienbarend te noemen. Worden ze ongetwijfeld door velen herkend. Of zoals iemand op internet instemmend reageerde: *"de ontwikkeling is van*

"wij zijn schuldig" naar "wij zijn zielig."

De gevolgen van de geschetste ontwikkeling zijn overduidelijk. Beter gezegd: aangrijpend. Want in zo'n prediking is geen plaats meer voor Bijbelse noties als *zonde* -die ten volle vijandschap is tegen God- en *genade* -die ten volle Gods vrije genade is. Maar waar Gods heilige toorn niet meer doorklinkt, omdat Hij de schuldige geenszins onschuldig houdt, zal er ook geen behoefte meer zijn aan wat prof. W. Kremer in 1954 benoemde als priesterlijke, pastorale en bevindelijke prediking. Zo is de prediking ook geen bediening der verzoening meer.

Therapeutisch

Wat dan overblijft? Hoogstens een soort psychologisch-therapeutische prediking, die vooral warm en invoelend moet zijn. Waarin slachtoffers van allerlei menselijk onrecht of diverse vormen van aardse gebrokenheid getroost willen worden. Waarin jongeren en ouderen moeten worden geraakt in hun gevoel, moeten worden bemoedigd en opgewekt. En waarin dus de nadruk ligt dat de Heere Jezus is gekomen om al je pijn te verzachten en je wonden te genezen. Ongetwijfeld zullen daarbij de gekozen liederen verder inspelen op onze emoties om zo een boodschap van vreugde en troost te versterken.

Hoewel de conclusies van Abrahamse dus niet eens zo opzienbarend te noemen zijn, blijven de gevolgen van de geschetste ontwikkeling ernstig (Ezechiël 33). Dat geldt evenzeer de wijze waarop de door hem gesignaleerde trend is ontstaan in de breedte van de kerken. Een dergelijke verschuiving treedt immers nooit van de éne op de andere dag op, maar gaat heel geleidelijk. Waarbij veranderingen in prediking onmiskenbaar doorwerken in liturgie, pastoraat, catechese en

levensstijl, om maar wat te noemen.

Tekstkeuze

Al met al vraagt dit van voorgangers om in tekstkeuze en inhoud van de prediking blijvend de breedte van Gods Woord van zowel Wet als Evangelie te laten doorklinken. Zoals Paulus al schreef aan Timotheüs: *"Predik het woord; houd aan tijdiglijk, ontijdiglijk; wederleg, bestraf, vermaan in alle lankmoedigheid en leer."*

Want er zal een tijd zijn, wanneer zij de gezonde leer niet zullen verdragen. (2 Tim. 4:2-3)" En daarom vraagt dit ook vandaag van hoorders om een Bijbels-evenwichtige prediking niet te minachten, maar te waarderen. Een tweede aandachtspunt betreft de gebruikte taal in de prediking. Volgens Abrahamse sluit het taalveld dat meekomt in de klassiek-Bijbelse heilsleer mogelijk steeds minder aan bij de manier waarop de meeste christenen vandaag hun geloof beleven. Als dat zo is, dan zal men steeds minder theologische werken uit (Nadere) Reformatie en Puritanisme tot zich nemen en preken verstaan die uit deze traditie putten. Maar waar boeken als *"De viervoudige staat"* van Thomas Boston, of *"De droefheid naar God"* van prof. G. Wisse niet meer bekend zijn, zal men dan niet almeer openstaan voor een prediking die genade verkondigt zonder gericht? Maar waar het gericht ontbreekt, ontbreekt de bediening van de sleutelen van het Koninkrijk. En ontbreekt ook de prikkel om niet naar het vlees te wandelen, maar naar de Geest. Maar... waarom ben je dan nog kerk?

Ds. W.L. van der Staaij

Gedenken en geloofsnavolging

In consistories van veel kerken hangen aan de muur foto's van predikanten die de gemeente gediend hebben. Gedenken en niet vergeten is Bijbels. Deze predikanten mochten dienen. Wonder van genade is de roeping van de Heere om te dienen en de bekwaamaking daartoe. Na de studieperiode begint het dienen. Het ambtelijk werk is veelomvattend. Maar de Heere bevestigt zijn Woord: Hij Die u roept is getrouw, Die het ook doen zal. Goddelijke roeping en zending horen bij elkaar. Dat is niet tijdgebonden. De foto's tonen bekende en onbekende predikanten. Vergeet de vermaning van Paulus niet, Hebr. 13:7. De apostel wekt op tot gedenken. Plaatselijk en algemeen gedenken en dan Bijbels gevuld lijkt te vervagen. Het volle accent lijkt te vallen op het heden. Maar laten we bedenken dat het heden voorzetting is van het verleden. Het gaat om de verkondiging van Gods Woord. Het spreken van God. Tot bekering, tot geloof, tot verzoening. Tot leiding, troost, kracht, levensmoed, levensdoorzicht en levensuitzicht. Paulus roept ertoe op te gedenken aan het werk wat God de Heere middellijk onder de lezers deed. Luister naar datgene wat de apostel met nadruk schrijft: Het gepredikte Woord was voor de voorganger zelf een kracht Gods tot zaligheid. Wat Jezus in het hogepriesterlijke gebed beleed is werkelijkheid. En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, Die Gij gezonden hebt (Joh. 17:3). Een dienaar dient een hartelijke onderwijzer te zijn. Een uitdeler van de menigerlei genade van de Heere. Belijdend: Uit al de schat van 't grote wereldrond is nooit die vreugd in mijn gemoed gerezen, die 'k steeds in Uw getuigenissen vond, door mij betracht en and'ren aangeprezen. Psalm 119:7. Prof. v.d. Schuit zei: Jullie moeten een echte koopman zijn. Een echte koopman kent zijn waar. Prijs ze aan. Bijzonder omdat hij weet dat het aangeprezen product goed is. De verkoper gebruikt het zelf. Hij geniet er van. In de studeerkamer en op de preekstoel. Het ware geloofsleven verdwijnt niet, hoe het ook wordt aangevallen en verdacht gemaakt. Wat we lezen van Stefanus is er een overtuigend bewijs van. Stenen werden naar hem gegooid, wat niet zonder gevolgen bleef. Maar er staat van Stefanus dat hij vervuld met de Heilige Geest de ogen ophief naar de hemel. Hij mocht zien de heerlijkheid des Heeren en Jezus staande aan de rechterhand van God. Hand. 7:55. Welk een bede klonk: Heere Jezus ontvang mijn geest. En vallend op de knieën riep hij met grote stem: Heere, reken hun deze zonde niet toe. En als hij dat gezegd had

ontsliep hij. Hand. 7:59 en 60. Dit is één van de getuigenissen die wij kunnen lezen in de Bijbel. De Bijbel is vol getuigenissen. Uitgesproken en beleden onder allerlei omstandigheden. Bijzonder dienen de getuigende woorden van de Heere Jezus ons te treffen. Ook valt te denken aan de woorden die gehoord werden bij de brandende braambos. Ik ben Die ik ben. Denk ook aan Christus in Zijn arbeid op aarde. Lijden, zwaar lijden, smartelijk lijden, deed Hem niet zwijgen. Zelfs van Zijn sterven, dood en begrafenis ging er belijden uit. Na de opstanding en nadien vanuit de hemel is Hij de sprekende, getuigende Jezus Christus de Heere. Welk een koninklijke belijdenis omtrent het koning zijn en Zijn rijk liet hij horen. Lees Joh. 18:36 en 37. Jezus' levenshouding en spreken, Zijn gezindheid, daar kennen de Zijnen iets van. We zien het in de kerkgeschiedenis. Denk aan de opstellers van de Catechismus. Ursinus en Olevianus. Ze werden gevraagd een catechismus te leveren voor Kerk, school, ouderen en jongeren. Toen het verzoek kwam was Ursinus 28 jaar en Olevianus 26 jaar. De Heilige Geest leidde hen in al hun werk. De nood der tijden, de werkelijkheid in de kerk, de onlusten onder het volk drong hen tot studeren, spreken, lezen en schrijven. Oud zijn ze niet geworden. Ursinus 49 jaar en Olevianus 53 jaar. Betrekkelijk vroeg gestorven. Maar niet tevergeefs geleefd. Ze spreken na zoveel eeuwen in hun levensboek de Heidelbergse Catechismus. Johannes getuigt: Die uit God geboren is heeft lief die uit Hem geboren zijn. Die eenheid in verbondenheid aan het voorgeslacht is in onze tijd niet sterk, is zelfs aan het tanen. Laat er geen verschil noch tegenstelling komen met het voorgeslacht. Laat de band spreken en werken die ons verbindt aan het verleden. In stilte vertrouwend, in vrede is Ursinus heengegaan. Aan hem hebben wij als Gereformeerde Nederlanders veel te danken. Jacobus Alsted sprak de stervende Olevianus toe: Lieve broeder, gij zijt ongetwijfeld van uw zaligheid zeker zoals gij dit anderen altijd geleerd hebt. Het antwoord van de stervende Olevianus was: certissimus, dat is: zo zeker als het maar kan. Geen zelfverzekerdheid, maar de zekerheid van en door de Heilige Geest. Anno 2021 Amen, zegt mijn ziel daarop.

Ds. M.C. Tanis

HET GEVOEL

We hebben gezien welke plaats het verstand inneemt in theologie en geloof. Ons denken en onze gedachten krijgen volop aandacht in Gods Woord. Van nature is het verstand verduisterd; door Gods genade wordt het verlicht tot de volle kennis van God.

Het gevoel doet in geestelijke zaken eveneens sterk van zich spreken. Het blijkt steeds weer een onderwerp te zijn, dat de gemoederen bezighoudt. Daarom geven we er hier enige aandacht aan. De loop van het geestelijke leven wordt in belangrijke mate bepaald door datgene wat de tijdgeest leert. Zo ook hier. Wie spreekt over het gevoel, komt vanzelf uit bij Schleiermacher. Deze omschreef de theologie als “beschrijving van subjectieve gemoedstoestanden”. U ruikt hier de taal van de emoties. Er zijn verder twee stromingen, die hier in beeld komen. Ik doel op de Mystiek en op het Piëtisme. Het laatste speelt zich vooral af binnen het geestelijke leven van Gods kinderen. Mystiek is breder; het komt ook voor in allerlei andere godsdiensten. In landen als China en India kunnen we allerlei mystieke uitingen in godsdienstige en heidense stromingen tegenkomen.

Laten we eerst eens aandacht geven aan de Mystiek. Het is een brede gevoelsstroom, die zich vrijwel in elke godsdienst voordoet. Denk alleen maar aan religie in Afrika, waar sterke verbanden lopen met oeroude occulte uitingen. Onder de zwarte christenvolken wordt het geloof heel anders beleefd dan in ons Westen. De muziek herinnert aan het oerwoud, dansen en springen zijn normale uitingen, ook als er over God en Zijn dienst wordt gezongen. Dit geeft al aan dat we voorzichtig moeten omgaan met gevoelens en emoties. Het is lang niet altijd iets wat ontspringt aan het Woord van God en de beleving van het ware geloof. Emotionaliteit is een algemeen menselijke eigenschap. Als we gevoel en geloof vereenzelvigen, komen we terecht in gevaarlijke wateren. Bijbelse bevinding is derhalve nog iets anders dan emoties en tranen; het is ook te onderscheiden van dansen en huppelen, zoals dat soms in Evangelische kringen gebeurt. In de vele revivals en opwekkingen, zoals de Nijkerker beweging, vielen mensen flauw, werd er gegild en geschreeuwd; zulke uitingen moeten niet leiden tot verwerping van zo'n opwekking, maar het geeft wel aan dat onzuivere verschijnselen nooit uit te sluiten zijn. Doorslaande uitingen kunnen zelfs in verband gebracht worden met de brede stroming van het Pantheïsme. Een uiterst gevaarlijke richting, waarin God en de schepping onder een noemer gebracht worden. De ziel wil dan versmelten met de godheid; God en de wereld zijn in wezen hetzelfde. Hoe geestelijk dit ook kan lijken, het is een absoluut heidens en anti-Goddelijk streven. Toch heeft het hier en daar in afgesplitste groepen sporen getrokken.

Deze mystieke lijnen komen we al tegen in de eerste na-Bijbelse tijd. Overal waar de natuur ondergeschikt wordt en als verachtelijk beschouwd wordt, gebeurt dit ten gunste van het innerlijke, het gevoelsmatige. Mystieke uitingen vonden gretig aftrek in sommige kloosters. Achter de dikke kloostermuren vonden ontelbaar vele en zware worstelingen plaats in het menselijk gemoed. In mystieke kringen begint het met “reiniging”. Eerst moest de ziel gezuiverd worden van allerlei verkeerde smetten. Dat gebeurde door boetedoeningen en vasten. Daarna werd het tijd voor de meditatie, waarbij men

zich sterk concentreerde op Bijbelse thema's, zoals het lijden van Christus. Daarbij kon het gebeuren dat men zelf de gaten in de handen kreeg vanwege concentratie op het kruis. Zo ver kan mystiek gaan.

Een derde afsluitende fase trad dan op in de extase, als de ziel verenigd werd met de godheid. U treft hier iets aan van wat ook soms in bekeringsverhalen wordt verteld. Juist omdat dit zo supergeestelijk lijkt, moeten we toch alert zijn voor doorslaande signalen.

De mystiek wordt ook terecht in verband gebracht met de boerenbeweging uit de tijd van Luther. Naast allerlei sociale ideeën lagen hier ook verbanden met het Anabaptisme, het Doperdom uit die dagen. De wederdopers hechten meer waarde aan het inwendige licht dan aan het geschreven Woord. Niet zozeer de Bijbel, maar vooral inwendige stemmen en gezichten kwamen op de troon. In Luthers dagen waren het de bekende Thomas Münzer en in mindere mate ook Karlstadt, die aanvankelijk met Luther streden tegen Rome. Het is bijna onvoorstelbaar, hoe groot deze beweging is geweest. Voedingsbodem daarbij waren de uiterst slechte omstandigheden waarin de “Bauern” moesten leven. De lijfeigenschap was een trieste uiting daarvan. De adel onderdrukte de boeren en deze werden volkomen uitgebuit. Toen er opstanden ontstonden, heeft Luther zich in latere momenten gedistantieerd van deze beweging. Minder te begrijpen zijn de harde woorden die Luther wijdde aan hun optreden. De boeren moesten worden uitgeroeid en hij spoorde de vorsten daartoe in harde taal aan. In het einde van zijn leven heeft dit hem veel strijd en misschien ook zelfverwijt bezorgd.

Ik noemde al het streven van de Wederdopers. Er waren in hun kring gematigde figuren, zoals de bekende Menno Simonz. Jean de Labadie had eveneens soms onbeheersbare praktijken. Leven bij het inwendige licht. Ik kom hiermee op het terrein van wat onder ons “bevinding” wordt genoemd. We staan deze accenten van harte voor en ik denk ook dat de gezonde Bijbelse beleving van het geloof in onze dagen sterk vermagerd is, zelfs ook als we misschien van mening zijn dat wij bevindelijke christenen zijn. Toch zijn er ook onder ons uitingen, die wijzen op ontsporingen. Het gebeurt wel dat innerlijke belevenissen de voorrang krijgen boven de Schrift. De Bijbel verwordt dan tot theorie, de bevinding is de echte praktijk. Ik heb ooit eens iemand horen spreken over een onder ons geacht voorganger als “een schriftuurlijk mannetje”. Onder het volk kunnen zulke termen zo maar opduiken, als is dat dan wel streekgebonden en richtingsgevoelig. Daarom wil ik nu reeds aangeven, wat onder ons wel bekend is, dat al ons denken en bevinden getoetst moet worden aan Gods Woord. De beschreven voorvallen uit de geschiedenis leggen hiervan getuigenis af. Laten we die conclusie in ieder geval aanhouden.

Ds. P. Roos

Een heilloze beslissing [slot]

We vervolgen met het luisteren naar een stem uit het jaar 1958. Dominee L. Kievit reageert op het heilloze besluit van de Hervormde synode om de bijzondere ambten open te stellen voor de zusters van de gemeente.

“De stemmenverhouding

Het voorstel werd met 27 tegen 24 stemmen aangevaard. Een angstig geringe meerderheid bij zo'n belangrijke beslissing. De minderheid werd niet overtuigd maar overstemd; het is de vraag in hoeverre dat kerkelijk verantwoord is.

Het tellen van de stemmen heeft nog wel wat voeten in de aarde gehad. De een vond dat het er niet toe deed, de geestelijke beslissing van een classis was van doorslaggevend belang. De ander meende dat men de stemmen moest wegen en dan was de uitslag stellig een andere. Nu is het wegen van stemmen een hachelijke bezigheid. Zou men echter verband zoeken tussen de door een classicale vergadering uitgebrachte consideratie en het kerkelijk leven binnen die classis, dan zou men wellicht kunnen vaststellen dat de kerkelijk meelevende gemeenten niet van deze verandering gediend zijn. Dat is toch wel een veeg teken.

Is deze beslissing soms een oplossing voor de moeilijkheden waarvoor het verval van de gemeenten ons plaatst? Zijn er nauwelijks mannen te vinden om de ambten te vervullen? Is de samenstelling van de gemeente van die aard dat de vrouwen in de meerderheid zijn? De voortijdige aankondiging dat binnenkort hier en daar een vrouw bevestigd zal worden, sterkt ons in dit vermoeden. Maar dacht men nu werkelijk dat dit de oplossing is van een probleem dat niet alleen sociologisch benaderd dient te worden? Wat is de oorzaak van het verval? Toch zeker niet dat alleen de man in het ambt staat? Zouden de mannen teruggewonnen worden nu de vrouw is toegelaten? Het tegendeel zal het geval zijn. Ondertussen is een nieuwe wig gedreven tussen de gemeenten, waar men wel en waar men niet tot het verkiezen van een vrouwelijke ambtsdrager overgaat. Zijn er nog geen onderscheidingen genoeg om de verscheurdheid van de Hervormde Kerk aan te tonen?

De plaats van de vrouw

Welke plaats mag de vrouw dan wel innemen in het leven van de gemeente? Want niemand zal beweren dat aan de gegevens van de Heilige Schrift volledig recht gedaan wordt onder ons. Wij willen gaarne aan de vrouw de plaats geven die haar toekomt, maar dan naar het Woord van God. Daarom betreuren we het dat deze vraag aan de orde gesteld is als de vraag aangaande de vrouw en het ambt. Om de plaats van de vrouw in de gemeente meteen op het ambt te betrekken, betekent een kortsluiting. Zoals het evenzeer een kortsluiting betekent de plaats van de vrouw aan de maatschappelijke ontwikkeling te verbinden. In het maatschappelijk leven is de emancipatie van de vrouw mede een gevolg van een functieverlies: naar-

mate haar invloed op man en kinderen (dat is: in haar eigen levenskring) minder wordt, zoekt zij daarvoor compensatie in andere levenskringen.

Het valt te betwisten dat zij in de samenleving daarvoor aan invloed wint. Zo kan de invloed van de vrouw in het kerkelijk leven moeilijk overschat worden wanneer die in het gezin tot zijn recht komt. Daarmede is echter niet alles gezegd.

Wij zullen gegevens van de Heilige Schrift dienaangaande nader moeten bezien en we hadden dat eerder moeten doen, niet onder de dwang van deze beslissing. Misschien mogen we daarbij de gereformeerde gezindheid te hulp roepen. Zij krijgt in al haar geledingen met dit vraagstuk te maken. Van harte hopen we dat ze niet in het kielzog van onze kerk gaat varen, zoals – met een veilige tussenruimte – menigmaal het geval is, vooral met de Gereformeerde Kerken. Wellicht dat dan de kerkenraad, in zijn huidige gedaante, eens aan een nader onderzoek wordt onderworpen. Want die kerkenraad vinden we niet zo maar in het Nieuwe Testament terug. (...)

Wat nu?

Daarmee is tevens aangegeven wat ons te doen staat: de zaak blijvend aan de orde stellen. En verder? Er is herhaaldelijk gesproken over een elkaar vasthouden. Wanneer daarmede bedoeld wordt dat wij de kerk der vaderen trouw blijven, dan zeggen we onomwonden: dat geve God. Maar waarom maakt men ons dat zo moeilijk? En wat betekent elkaar vasthouden wanneer wij elkaar niet meer kunnen vinden bij het Woord van God? Laten we nooit met vriendelijke woorden deze werkelijkheid verdoezelen. Wat nu?

De kerk terugroepen naar het Woord! Uw Woord is de waarheid. Die waarheid staat en valt niet met deze beslissing, integendeel. Ook voor de synode geldt: wij vermogen niets tegen de waarheid, maar voor de waarheid. De kerk is tot machteloosheid gedoemd in woorden – hoeveel ze er ook gebruikt – en in daden – hoeveel ze ook verricht – indien zij niet terugkeert tot de gehoorzaamheid aan het Woord Gods. Van die machteloosheid zijn haar woorden en daden vol. Maar het Woord Gods is levend en krachtig.

Christus gaat door met Zijn vergaderend werk door Woord en Geest. Het vergaderen en het vasthouden is Zijn ambtelijk werk. Alleen daarom gaan we getroost verder.”

N.a.v.: Ds. L. Kievit, *Op verhoogde toon. Verzameld werk*. Bezorgd en ingeleid door dr. ir. J. van der Graaf en ds. H. Westerhout. Uitgeverij De Banier, Apeldoorn. Gebonden. 564 pag. ISBN 978 9087 184 865. Prijs € 49,95.

Ds. J.M.J. Kievit

WEDEROM GEBOREN WORDEN (I) – UIT DE ARTIKELEN VAN PROF. LENGKEEK

Deze keer en Deo volente ook de komende tijd willen we gaan luisteren naar wat prof. Lengkeek (1871-1932) heeft geschreven over het onderwerp ‘Wederom geboren worden’. In 1909 werd – toen – ds. Lengkeek benoemd tot docent aan de predikantsopleiding van onze kerken. Aanvankelijk bedankte hij voor deze benoeming. Vijf jaar later kwam de roep opnieuw tot hem. Het woord dat de Heere sprak tot Gideon: ‘Ga heen in deze uw kracht’, werd hem toen zo op het hart gebonden dat Lengkeek geen vrijmoedigheid had om voor de tweede maal te bedanken. Vanaf 1914 doceerde hij onder andere Exegese Oude en Nieuwe Testament en Hermeneutiek aan de predikantsopleiding van onze kerken. | ds. A.J.T. Ruis

Jezus antwoordde en zeide tot hem: ‘Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien’... Jezus antwoordde: ‘Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het Koninkrijk Gods niet ingaan’. (Johannes 3: 3 en 5)

Veel tekenen had de Heiland gedaan, zowel buiten als binnen Jeruzalem, en velen geloofden in Hem. Hij was een Leraar bij uitnemendheid. Zaken, aan andere leraars onbekend, werden door Hem verkondigd. Hij leerde als machthebbende en niet als de schriftgeleerden. De schare hoorde Hem gaarne. Wij zouden in onze tijd zeggen: Hij maakte opgang! De aandacht van volk en oversten werd op Hem gevestigd. In onderscheiden mate.

Getrokken

Het getal van hen, die in waarheid door de Vader getrokken tot Hem kwamen, was gering. Geloofden er velen in Hem, niet allen zouden, wanneer dat geloof op de proef werd gesteld, volharden. Meer nog, zij zouden zich stellen tegen Hem, Wiens woorden en werken voor een tijd hen hadden ingenomen. De groten van de wereld, de geleerden

en wijzen der eeuw, ergerden zich aan de Leraar uit Nazareth, niet opgevoed naar de bescheidenste wijze der farizeeën, geen leerling van de schriftgeleerden noch van de sadduceeën. Ergernis had bij de meesten van hen de overhand; ware belangstelling werd slechts bij enkelen gevonden.

Het hemelse getuigt altijd tegen hetgeen uit de wereld is; het geestelijke tegen het vleselijke. En met al de schriftgeleerdheid, met al hun ijveren voor de wet, met al hun strijden voor de vaderlijke inzettingen, met al hun uiterlijke godsvrucht waren zij aardsgezind, dienden zij het vlees. Daarom werd hun hart vervuld met wrevel bij het horen van de Prediker uit de hemel, op Wie de Geest des Heeren rustte.

Toch... ook onder die groten had de Vader Zijn gekenden, die tot de Heiland komen zouden en door Hem zouden leren verstaan, wat het zegt, klein te worden, gering, niets, opdat zij door Hem zouden worden verhoogd en verrijkt. Onder hen is Jozef van Arimathea; onder hen ook Nicodémus.

’s Nachts

Van deze Nicodémus verhaalt ons Johannes, dat hij ‘s nachts tot Jezus kwam. Niet in het openbaar, maar heimelijk, bedekt. Waartoe dus? Is het vrees voor de mensen, waarom hij zich verbergt? Die zal wel niet uitgesloten zijn. Hij is farizeeër, een overste der Joden. Wat het gewone volk doet, past hem, de grote, niet. De ogen van het volk zijn in afwachting juist op hem en zijn gelijken gericht, om te zien, wat zij doen, hoe zij zich gedragen tegenover Jezus. Hij is farizeeër! Zal hij zich de spot van zijn geestverwanten op de hals halen?

Er kan meer zijn. Dit, dat hij met zichzelf niet eens is, wat hij moet denken van Hem, Die als machthebbende de tempel heeft gezuiverd van kooplieden en wisselaars,

van ossen en schapen. Hij moet zekerheid hebben voor zichzelf en ook voor het volk, dat toch maar niet mag overgeleverd worden aan de eerste de beste leraar, die zich opwerpt. Van Jezus Zelf moet hij weten, wat Hij is, wat Hij wil en zal. Daartoe moet hij de Heiland alleen spreken. Is er geschikter tijd voor hem dan na zonsondergang, als de schare zich verspreid heeft?

Verloren

Zal Jezus hem ontvangen? Zonder twijfel! Hij is gekomen om te zoeken en zalig te maken, dat verloren is, en deze aanzienlijke is een verlorene. Hij is de Geneesmeester van Zijn volk; is Nicodémus niet krank, dodelijk krank? Hij is gekomen om de Zijnen het leven te geven; is deze farizeeër niet een geestelijk dode? Zeker, dat waren zij allen. Maar niet allen komen zij, zoals hij. Is zijn komen niet om het geloof, het is toch uit oprechte belangstelling, waardoor ook gewekt.

Nicodémus weet niet, dat hij verloren, dodelijk krank, dood is. Hoe zou hij het weten? Hij komt als een gezonde, als een krachtige in het besef, dat hij geroepen is een oordeel te vellen over Jezus, over Zijn persoon en leer.

‘Rabbi,’ zo vangt hij aan, ‘Rabbi, wij weten, dat Gij zijt een leraar, van God gekomen; want niemand kan deze tekenen doen, die Gij doet, zo God met hem niet is.’ Tot deze belijdenis drong hem wat er gebeurd was. Hij kan en wilde de grote daden des Heeren niet ontkennen. Zij spreken van meer dan menselijke kracht en wijsheid; zij dragen het stempel van goddelijke afkomst. De rechtmatigheid van Christus’ optreden kan hij niet betwisten.

(wordt vervolgd)

Antwoorden van u (slot)

In dit artikel ben ik wat kort en ik hoop niet kort door de bocht. Ik had een uitgebreider artikel klaar, maar bij de verzending was het opeens verdwenen en ook na lang zoeken niet meer terug gevonden. Omdat het hoog tijd is om in te leveren dus maar wat korter.

Dank voor een mooie vraag vanuit Katwijk. Die hoop ik over 14 dagen te beantwoorden, maar het antwoord krijgt u dan weer 14 dagen later. Ik krijg wel eens opmerkingen dat het lang duurt voor er een antwoord komt, maar ons blad verschijnt om de 14 dagen en 14 dagen voor de verschijning worden de artikelen al geschreven.

Dank ook voor een vraag uit Canada van een oude vriend. U bent daarna aan de beurt, het komt er dus aan. Ik hoop dat u het nog beleven mag want u bent al achter in de 90. En ik moet trouwens weer afwachten of ik het nog beleven mag om het antwoord te schrijven, want we zijn allemaal mensen van de dag, of we nu 9 of 90 zijn.

Over de vraag hoe de Heere Jezus nu kan zeggen dat ook Hij de dag en het uur van de jongste dag niet weet kwamen eensluidende antwoorden binnen. Naar Zijn goddelijke natuur is Hem natuurlijk alles bekend. Maar Hij nam ook een menselijke natuur aan en in die hoedanigheid sprak Hij deze woorden uit. Misschien is dat wel het antwoord, maar dan denk ik op mijn beurt weer dat het inderdaad goed is de twee naturen van de Heere Jezus te onderscheiden, maar die twee naturen scheiden kan ook weer niet. Laten we er genoeg mee nemen dat er verborgen dingen zijn (de dag en het uur), maar ook geopenbaarde: die dag komt! Inderdaad als een dief in de nacht, zoals Petrus zegt,

2 Petrus 3:10. Onverwachts dus. Plotseling. Maar laat het dan onverwachts zijn, voor die de Heere verwachten is het niet onverwacht. Het verschil tussen onverwacht en onverwachts. Daarmee komen we weer bij onszelf terecht.

De gelijkenis van de 5 wijze en de vijf dwaze maagden is duidelijk. Het gaat daarbij om 10 kerkelijke meisjes. Ze wisten immers alle 10 van de komst van de Bruidegom af. Hoewel ze allen sliepen bij Zijn komst (en daarom waarschuwt de Heere ons om waakzaam te zijn), was er toch een levensgroot verschil. De een kende het werk van de Geest en de ander niet. En door de Geest leren we immers roepen: Kom, Heere Jezus! Dan komt er een wezenlijk verlangen Hem te ontmoeten en voor eeuwig bij Hem te zijn. Godsdienst zonder kennis van de Heere Jezus is er genoeg. Maar het is niet genoeg.

Over de vraag: dat ik Hem kenne, de laatste van de vier vragen die ik aan u heb voorgelegd hoop ik in een meditatie nader op in te gaan. Hartelijk dank voor het meedenken, de antwoorden, de correspondentie en ook dank voor persoonlijke ontboezemingen! We hopen weer op een volgende keer!

Ds. K. Hoefnagel

Commissie Vormingswerk van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland

Secretaris: mw. H. Wallet, Borrendamme 36 4301 VD Zierikzee. Tel: 0111-416898

E-mail: henniewallet@kpnmail.nl E-mail Vormingswerk: vormingswerk.cgk@gmail.com

De commissie heeft daarom besloten, met in achtneming van de RIVM regels, weer op locatie samen te komen m.i.v. oktober 2021 D.V.

Het **programma 2021 -2022** biedt de volgende onderwerpen en docenten:

1. **De Puriteinen, wat bewoog hen?**
2. **Liturgie, oefenschool van kerkelijk leven.**
3. **Christelijke visie op armoede en onrecht en wat er aan te doen.**
4. **Jacobus, de broer van Jezus.**
5. **Kronieken, profetische geschiedschrijving**
6. **De vroege kerk en de schepping**

Drs. C.Th. Boerke
Ds. J. Groenleer
Prof.dr.ir. H. Jochemsen
Drs. R. van de Kamp
Dr. J. van der Knijff
Prof. M.A. van Willigen

10 Cursusgeld

Deelname aan de cursus in **Apeldoorn, Drachten en Sliedrecht** is in totaal voor de negen lesochtenden **€ 50** per persoon; voor **Goes** voor de zes lesochtenden **€ 40**

Aanmelden

U kunt zich aanmelden voor deze cursus, **bij voorkeur via het aanmeldformulier op de website.**

<https://cgk.nl/vormingswerk> of via e-mail: vormingswerk.cgk@gmail.com, dan graag naam, adres, geboortjaar en gewenste cursusplaats vermelden. Aanmelden bij voorkeur **voor 10 september** zodat we een goede groepsindeling kunnen maken. Hebt u geen internet, bel dan de secretaris: H. Wallet, 0111 – 416898

Verdere informatie en cursusdata vindt u op de website: <https://cgk.nl/vormingswerk>

Mocht de cursus dit seizoen onverhoopt toch niet door kunnen gaan, dan krijgt u bericht van ons en wordt het eventueel betaalde cursusgeld teruggestort.

BOEKBESPREKINGEN

Rachel Gilson, Vernieuwd en onveranderd, Uit de kast, opnieuw geboren, en dan? paperback, 160 blz., € 17,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 4759.

Het is een indrukwekkend, persoonlijk, realistisch en eerlijk boek. Van harte aanbevolen. Het begint met een inleiding van dr. P. de Vries en L. van der Tang namens het bestuur van Bijbels beraad M/V. Nadat de atheïstisch opgevoede auteur die lesbisch is christen is geworden, verbrak zij de relatie die zij had met een vrouw. Ze beschrijft ook hoe ze tot een huwelijk kwam ondanks het feit dat haar seksuele gevoelens niet veranderd waren. Er wordt ook geschreven over een andere vrouw bij wie de homoseksuele oriëntatie veranderde in een heteroseksuele oriëntatie, maar die nog steeds single is. De auteur wijst er terecht op dat Gods Woord geldigheid heeft over onze diepste gevoelens. We lezen op blz. 92 "Als we voortdurend blootgesteld worden aan een invoelende, maar bijbels ongezonde leer, levert dat precies de oorstrelende woorden op die ons vlees zo graag hoort. Ik kan je niet aanraden lid te blijven van een gemeente die jouw strijd tegen de zonde onnodig acht. Dan ben je op een gevaarlijke plaats." In deze woorden klinkt een ernstige waarschuwing door tegen kerkelijke gemeenten waar gesteld wordt dat homoseksualiteit gepraktiseerd mag worden.

Samuel Clarke, Kostbare beloften, Handboek met toezeggingen uit de Bijbel, gebonden, 263 blz., € 14,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 4421.

Samuel Clarke was een afgescheiden predikant in Engeland in de eerste helft van de 18e eeuw. Hij heeft vele beloften uit de Bijbel systematisch gerangschikt in dit boek zodat je in bepaalde omstandigheden beloften kunt lezen die dan van betekenis kunnen zijn. Hij noemt beloften aangaande tijdelijke en geestelijke

zegeningen, beloften voor het doen van plichten, beloften van groei en heerlijkheid van de kerk, beloften aangaande de bekering en het herstel van de Joden en beloften aangaande de tweede komst van Christus. Spurgeon noemde dit boek naast de Bijbel het meest waardevolle boek. Het is nu voor het eerst in het Nederlands vertaald door Teun van der Plas.

Christopher Love, Genezing voor beproefde zielen, Zeventien preken over Psalm 42:12, gebonden, 347 blz., € 22,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 1455.

Dit boek is deel 7 in de serie 'Puriteinse Klassieken.' Er staan zeventien preken van Love (1618-1651) in over Psalm 42:12. We zijn prof. Baars dankbaar voor de uitgebreide en gedegen inleiding. Daarin wordt de historische context belicht, wordt het leven van Love beschreven en de preken besproken. Op blz. 84 lezen we een schematische indeling van de preken van Love. Achterin het boek wordt de structuur van de preken weergegeven. In preek 3 wordt beschreven dat de droefheid over de zonde maakt dat de ziel zich op Jezus Christus werpt. Enkele regels willen we doorgeven. We lezen op blz. 123 en 124 "Als ik sterf zonder Christus, dan ben ik voor eeuwig verloren. En als ik mij in vertrouwen verlaat op het Woord, dan kan dat mij geen gerustheid geven. Daarom haast ik mij naar Jezus Christus voor mijn verlossing; en opdat ik door me te verlaten op Jezus Christus in Zijn belofte, bij Hem van mijn last bevrijd zal worden."

Thomas Hooker Zelfverloochening en zelfbeproeving, gebonden, 550 blz., € 29,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 1684.

Dit boek van Thomas Hooker (1586-1647) is deel 9 uit de serie 'Puriteinse Klassieken.' Ook in dit boek vinden we een uitgebreide inleiding van prof. Baars. Hooker spreekt over voorbereidingen op de wedergeboorte die de vrucht zijn van de algemene werkingen van

de Heilige Geest en die dus niet zaligmakend zijn. Dan moeten we denken aan overtuigd worden van zonde, gevoelens van berouw en verbrokenheid etc. Bij deze opvatting zijn vragen te stellen. Maar prof. Baars schrijft terecht dat Hooker recht doet aan het onmisbare element van het ontdekkende werk van de Heilige Geest. We citeren prof. Baars: "Bovendien verkondigt hij ook het aanbod van genade gunnend, uitnodigend en zonder beperking." Prof. Baars zegt ook terecht dat we in onze tijd kunnen leren van de prediking van zonde en genade zoals Hooker dat deed.

Jeremiah Burroughs, Om vrede en waarheid, Bijbelse remedie tegen verdeeldheid, gebonden, 463 blz., € 29,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 3707.

Dit is deel 8 uit de serie 'Puriteinse Klassieken.' Na een uitgebreide en informatieve inleiding van de hand van Laurens van der Tang volgt de eerste Nederlandse vertaling van het 'Irenicum' (Vredegeschrift) waarin Burroughs (1599-1646) een vurig pleidooi voert voor vrede en waarheid. Hij beschrijft oorzaken van verdeeldheid, het zondige van verdeeldheid en het wegnemen van verdeeldheid. De auteur spoort aan de daden van anderen in het best mogelijke licht te zien en breuken zo spoedig mogelijk te helen. Ootmoed is van groot belang om de eenheid te bevorderen. In een tijd van veel verdeeldheid kan dit boek zeker vrucht afwerpen.

John Bunyan, Wet en genade, Twee verbonden tegenover elkaar, gebonden, 272 blz., € 22,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 3530.

Ds. P. den Ouden te Katwijk aan Zee heeft een historische inleiding geschreven op dit inhoudsrijke boek van Bunyan, Het denken van Bunyan over Wet en genade is ontleend aan de verklaring van de Galatenbrief van Luther. De eigen geestelijke ervaring van Bunyan klinkt ook door in dit door hem geschreven boek. Het eerste deel gaat over de functie en de betekenis van de Wet, het tweede gedeelte gaat over de aard van het Evangelie. In onze tijd dreigt onder de invloed van de evangelische beweging de rechtvaardiging achter de heiliging te verdwijnen. Daartegen is dit boek van Bunyan een goed medicijn. De heiliging is niet de grond van de zaligheid, maar wel de weg waarlangs de zaligheid bereikt wordt. Het doel van de Wet is om ons met onze schuld bekend te maken, het Evangelie verkondigt ons de vergeving der zonden door het bloed van Christus.

VAN STAVEREN
begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegravenissen.nl
info@vanstaverenbegravenissen.nl

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting **Bewaar het Pand.**

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,

Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978

E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116

E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.

Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 29,00,- per jaar.

Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 34,- per jaar.

Advertentietarieven op aanvraag.

Contactadres Canada:

D. Kleinjan Tel. 905-627-8556

mail: bewaarhetpand@hotmail.com

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.

Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

Joseph (6) droomt ervan om dokter te worden...

...maar zijn moeder heeft geen geld om school te betalen. In haar eentje draagt ze de zorg voor vier kinderen. Toch hoeft Joseph zijn droom niet op te geven.

Stichting Stéphanos helpt kinderen als Joseph met voedsel, kleding, medische zorg en (Bijbels) onderwijs. Ze horen over de Heere Jezus en krijgen een toekomst! **Helpt u mee?**

Voor €15,- geeft u al 3 kinder-bijbels!

Of sponsor een kind als Joseph voor nog geen 70 cent per dag

Maak uw bijdrage over op
NL74 RABO 0335 3074 50

t.n.v. Stichting Stéphanos

of doneer online!

ANBI www.stephanos.nl/ikhelp

Stéphanos
www.stephanos.nl

Van de redactie

Verschijning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. donderdag 1 juli 2021. Kopij graag binnen donderdag 17 juni 2021.

Amtsdragersconferentie

Er is enig misverstand gerezen over het persbericht in ons blad over een amtsdragersconferentie. Deze conferentie werd niet belegd door 'Bewaar het Pand' maar was een landelijke amtsdragersconferentie. Hiervan wordt op verzoek al enige jaren melding gemaakt in ons blad zoals ook in 'De Wekker' melding wordt gemaakt van onze amtsdragersconferenties.

AvH

"LEVEND WATER" Online IRS ontmoetingsmiddag D.V. 12 juni 2021

met de presentatie van
een nieuw project in Italië:

het Evangelie voor Umbrië

www.irs.nu/ontmoetingsmiddag

'Geefst gij hun te eten'

Er is grote honger naar betrouwbare christelijke lectuur onder christenen wereldwijd. Bible and Book Ministry zet zich dagelijks in voor de digitale verspreiding van honderden geestelijke boeken in veertien verschillende talen. Uw hulp is daarbij heel hard nodig!

"Bible and Book Ministry gaat over de kerntaak die de Heere aan Zijn kerk heeft gegeven. We kunnen zien dat onze website in verre werelddelen bekeken wordt en dat honderden boeken worden gedownload. De Heere zal ermee doen wat Hem behaagt." - *Ds. A. Schot*

Helpt u mee dit project te ondersteunen?

Met uw steun draagt u bij aan de verspreiding van het Evangelie en de toerusting van predikanten en gemeenteleden. Ga voor meer informatie naar onze website digitalelectuur.bbministry.com of maak uw gift over naar **IBAN NL28 RABO 0364 0341 49**. Of doneer direct via de QR-code

Bible and Book Ministry is onderdeel van Deputaatschap
Bijbelverspreiding en is een samenwerking met de
deputaatschappen Bijzondere Noden, Israël, Zending en Evangelisatie.